

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/176/2004

POLACY O PROPOZYCJACH REFORMY PARLAMENTU I SYSTEMU WYBORCZEGO

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 października 2003 roku

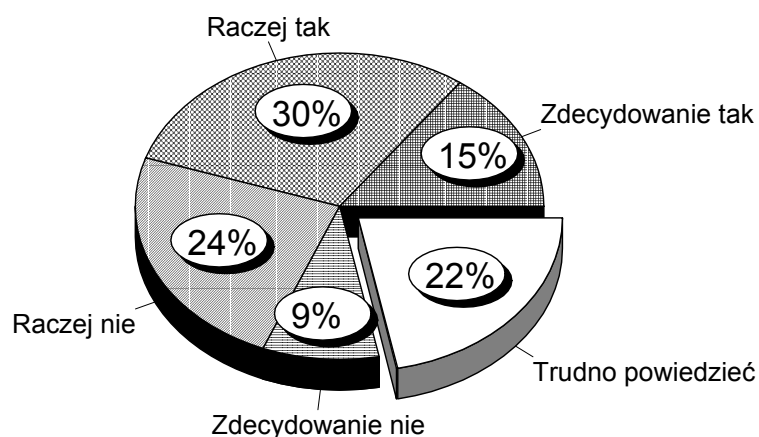
Wśród różnych propozycji mających zachęcić Polaków do uczestniczenia w życiu politycznym i udziału w wyborach, o jakich mówi się w publicznych dyskusjach, pojawiły się również dość radykalne projekty przebudowy funkcjonującego w III RP systemu politycznego. Działacze Platformy Obywatelskiej już od kilku miesięcy zbierają podpisy osób popierających inicjatywę referendum dotyczącego tego rodzaju zmian - likwidacji Senatu, zmniejszenia o połowę liczby posłów, likwidacji immunitetu parlamentarnego oraz wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych. W październikowym sondażu¹ zapytaliśmy Polaków o stosunek do niektórych referendalnych propozycji PO.

Wprowadzenie tak poważnych zmian w ordynacji wyborczej do parlamentu i funkcjonowaniu władz ustawodawczych wymagałoby zmiany obecnie obowiązującej ustawy zasadniczej. Propozycja dokonania zmian w konstytucji jest często krytykowana, ponieważ - zdaniem krytyków - jest zbyt wcześnie na rewidowanie jej ustaleń. Konstytucja obowiązuje zbyt krótko i tak naprawdę nie zostały jeszcze ujawnione jej ewentualne wady, które trzeba by poprawić, z drugiej strony zaś cechą ustawy zasadniczej powinna być jej stabilność i niezależność od bieżącej walki politycznej, w tym pomysłów programowych poszczególnych podmiotów funkcjonujących na naszej scenie.

Prawie połowa Polaków (45%) nie podziela tych wątpliwości lub jest na tyle niezadowolona z systemu politycznego i sytuacji na scenie politycznej, że zaakceptowałaby zmianę konstytucji. Jedna trzecia zaś (33%) jest przeciwna dokonywaniu już teraz zmian w ustawie zasadniczej. Ponad jedna piąta badanych (22%) nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (173) przeprowadzono w dniach 1-4 października 2004 roku na liczącej 988 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

RYS. 1. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W POLSCE OBECNIE POWINNO SIĘ ZMIENIĄĆ KONSTITUCJĘ CZY NIE?

Za zmianami w konstytucji najsilniej optują mieszkańcy dużych miast, liczących ponad 100 tys. ludności, respondenci ze średnim wykształceniem, a także ankietowani deklarujący prawicowe oraz centrowe poglądy polityczne. W grupach społeczno-zawodowych propozycję zmiany konstytucji najbardziej przychylnie przyjęliby prywatni przedsiębiorcy, pracownicy fizyczno-umysłowi oraz bezrobotni. We wszystkich tych grupach co najmniej połowa ankietowanych opowiada się za dokonaniem zmian w konstytucji. Natomiast najwięcej przeciwników zmian w ustawie zasadniczej znajdujemy wśród osób z wyższym wykształceniem oraz respondentów określających swoje poglądy jako lewicowe - w tych grupach przynajmniej połowa ankietowanych jest przeciwna dokonywaniu w tej chwili zmian w konstytucji.

W potencjalnych elektoratach poparcie dla propozycji zmian w konstytucji wyrażają przede wszystkim zadeklarowani wyborcy PiS, LPR oraz PSL. W gronie sympatyków PO odsetki zwolenników dokonywania zmian w konstytucji i osób temu przeciwnych niemal się równoważą. Natomiast do przeciwników zmian w konstytucji zaliczają się głównie wyborcy SdPi, UW oraz koalicji SLD-UP. W elektoracie Samoobrony więcej jest wprawdzie zwolenników ewentualnych zmian w konstytucji niż przeciwników, jednak znaczna jego część nie ma zdania w tej sprawie.

Tabela 1

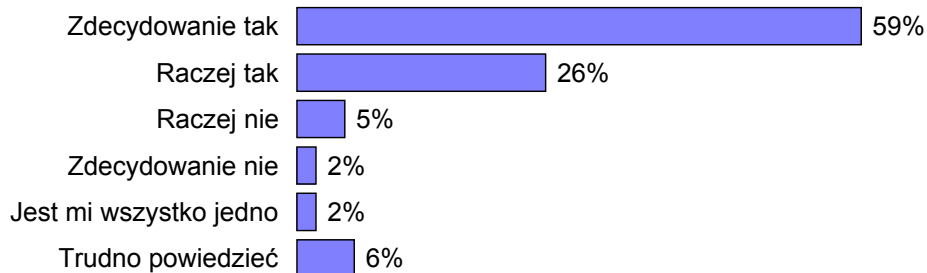
Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, w Polsce obecnie powinno się zmieniać konstytucję czy nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	61	21	18
LPR	57	28	16
PSL	53	45	2
PO	47	46	7
Samoobrona	46	33	21
SLD+UP	45	52	3
UW	32	58	10
SdPi	34	61	5
Niezdecydowani	36	31	33
Nie głosujący	42	30	28

Trzeba zaznaczyć, że o opinie na temat ewentualnych zmian w konstytucji pytaliśmy przed zadaniem szczegółowych pytań dotyczących propozycji Platformy Obywatelskiej, zatem odpowiedzi odzwierciedlają społeczny stosunek do ustawy zasadniczej jako takiej, poza kontekstem postulatów PO.

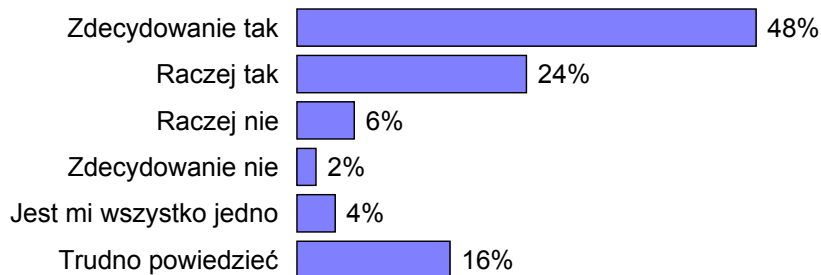
Referendalne propozycje Platformy spotkały się z poparciem większości społeczeństwa. Polacy prawie powszechnie opowiedzieli się za zmniejszeniem o połowę liczby posłów - aż 85% poparło ten postulat, sprzeciw wyrażali nieliczni (7%). Tylko nieco mniej zwolenników zyskał projekt wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych - za uwzględnieniem go w ordynacji wyborczej opowiedziało się 72% ankietowanych, tylko 8% było temu przeciwnych, jedna piąta zaś (20%) nie potrafiła zająć stanowiska w tej sprawie bądź deklarowała obojętność. Relatywnie najwięcej kontrowersji wzbudziła propozycja likwidacji Senatu, jednak i w tym przypadku ponad połowa badanych (55%) ją poparła, podczas gdy przeciwników zniesienia izby wyższej parlamentu było o ponad połowę mniej (26%).

RYS. 2. **OSTATNIO SPORO SIĘ DYSKUTUJE O PROPOZYCJACH, KTÓRYCH WPROWADZENIE W ŻYCIU ZMIENIŁOBY ZASADY FUNKCJONOWANIA NASZEGO SYSTEMU POLITYCZNEGO. O KAŻDEJ Z PONIŻSZYCH PROPOZYCJI PROSZĘ POWIEDZIEĆ, CZY POPIERA PAN(I) WPROWADZENIE JEJ W ŻYCIU CZY TEŻ NIE. CZY POPIERA PAN(I):**

- ZMNIJSZENIE LICZBY POSŁÓW ZASIADAJĄCYCH W SEJMIE O POŁOWĘ

- WPROWADZENIE JEDNOMANDATOWYCH OKRĘGÓW WYBORCZYCH, TO ZNACZY TAKICH, W KTÓRYCH W JEDNYM OKRĘGU WYBORCZYM WYBIERANY JEST JEDEN POSEŁ

- LIKWIDACJĘ SENATU

W potencjalnych elektoratach pomysł likwidacji Senatu cieszy się największym poparciem zadeklarowanych wyborców Samoobrony, UW oraz SdPI. Z największym dystansem inicjatywę tę przyjąłby sympatycy koalicji SLD-UP oraz wyborcy PO i PSL. W elektoracie rządzącej koalicji idea likwidacji Senatu ma prawie tyle samo zwolenników co przeciwników, natomiast wśród sympatyków PO i PSL więcej osób popiera projekt zniesienia izby wyższej parlamentu.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Czy popiera Pan(i) propozycję likwidacji Senatu czy też nie popiera?			
	Popieram	Nie popieram	Jest mi wszystko jedno	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Samoobrona	65	26	0	9
UW	63	32	5	0
SdPI	61	39	0	0
LPR	56	28	2	14
PiS	55	36	7	2
SLD+UP	51	49	0	0
PO	49	41	3	7
PSL	49	34	0	18
Niezdecydowani	53	18	6	24
Nie głosujący	56	21	8	16

★

★

★

Propozycje referendalne Platformy Obywatelskiej zostały bardzo dobrze przyjęte przez Polaków. Jeśli działaczom tej partii uda się doprowadzić do poddania tych kwestii osądowi obywateli w referendum, to można tej inicjatywie wróżyć sukces. Polacy zdecydowanie opowiadają się za „odchudzeniem” Sejmu i zmniejszeniem liczby posłów. W większości popierają także postulat likwidacji Senatu, choć ta kwestia wzbudza relatywnie więcej wątpliwości. Niemal trzy czwarte społeczeństwa popiera propozycję wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych, choć trudno powiedzieć, czy w pełni zdaje sobie

sprawę ze wszystkich konsekwencji takiej zmiany w ordynacji wyborczej. Zmiana ta wprowadzająca wybory w większym stopniu spersonalizowane, a w mniejszym partyjne niewątpliwie mogłaby ułatwić wybór i skłonić wahających się obywateli do udziału w głosowaniu. Jednak zmiany w konstytucji i ordynacji wyborczej korzystne dla partycypacji w wyborach mogą okazać się szkodliwe dla systemu politycznego i możliwości sprawnego rządzenia.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, w Polsce obecnie powinno się zmieniać konstytucję czy nie?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	45	33	22	985
Płeć				
Mężczyźni	49	36	15	470
Kobiety	40	31	29	515
Wiek				
18-24 lat	38	45	17	152
25-34	44	41	15	172
35-44	46	36	19	172
45-54	51	29	20	193
55-64	42	28	30	129
65 lat i więcej	45	21	34	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	37	30	33	358
Miasto do 20 tys.	46	36	17	126
20-100 tys.	47	35	18	196
101-500 tys.	51	35	14	190
501 tys. i więcej mieszk.	52	33	15	116
Wykształcenie				
Podstawowe	39	24	36	280
Zasadnicze zawodowe	47	31	22	253
Średnie	50	35	15	344
Wyższe	35	56	9	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	41	49	10	60
Prac.umysł.niż.szczebła	41	48	10	79
Pracownicy fiz.- umysł.	52	34	14	69
Robotnicy wykwalifikowani	47	36	17	94
Robotnicy niewykwalifik.	41	23	35	56
Rolnicy	30	41	29	52
Pracujący na własny rach.	64	24	11	36
Bierni zawodowo				
Renciści	43	23	34	91
Emeryci	45	28	28	196
Uczniowie i studenci	35	45	19	84
Bezrobotni	51	28	21	116
Gospodynie domowe i inni	47	27	26	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	46	41	13	153
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	50	47	3	63
sekt. pryw. poza rolnict.	46	32	21	183
prywatnym gosp. rolnym	28	40	32	50
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	47	29	24	144
301-500	50	28	22	161
501-900	45	35	20	234
901-1200	46	41	13	80
Powyżej 1200 zł	54	41	5	60
Ocena własnych war. mater.				
Złe	49	24	27	323
Średnie	42	35	24	416
Dobre	44	43	13	247
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	40	29	31	50
Raz w tygodniu	42	33	25	542
1-2 razy w miesiącu	47	35	18	119
Kilka razy w roku	48	33	19	181
W ogóle nie uczestniczy	51	38	12	92
Poglądy polityczne				
Lewica	38	50	12	149
Centrum	51	34	15	309
Prawica	54	33	13	234
Trudno powiedzieć	34	24	42	292

Tabela 2. Ostatnio sporo się dyskutuje o propozycjach, których wprowadzenie w życie zmieniłoby zasady funkcjonowania naszego systemu politycznego. Mówi się m.in. o likwidacji Senatu, zmniejszeniu liczby posłów i wprowadzeniu jednomandatowych okręgów wyborczych. Czy popiera Pan(i) **zmniejszenie liczby posłów zasiadających w Sejmie o połowę** czy też nie popiera?

(%)

	Popieram	Nie popieram	Jest mi wszystko jedno	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	85	7	2	6	986
Płeć					
Mężczyźni	84	10	2	5	472
Kobiety	86	5	2	7	514
Wiek					
18-24 lat	79	10	3	7	151
25-34	88	10	0	3	174
35-44	87	7	2	4	172
45-54	89	7	1	4	193
55-64	88	4	2	6	129
65 lat i więcej	77	6	4	13	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	84	6	2	8	357
Miasto do 20 tys.	90	4	3	3	126
20-100 tys.	84	6	3	8	197
101-500 tys.	85	10	1	4	190
501 tys.i więcej mieszk.	83	13	1	3	116
Wykształcenie					
Podstawowe	81	3	4	12	281
Zasadnicze zawodowe	89	6	1	4	254
Średnie	85	10	1	4	343
Wyższe	85	12	0	3	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	85	14	0	1	60
Prac.umysł.niż.szczebla	84	10	1	5	79
Pracownicy fiz.- umysł.	87	6	3	4	69
Robotnicy wykwalifikowani	85	10	1	4	95
Robotnicy niewykwalifik.	87	2	3	8	56
Rolnicy	89	11	0	0	52
Pracujący na własny rach.	90	7	0	3	36
Bierni zawodowo					
Renciści	85	5	3	7	91
Emeryci	82	5	3	10	197
Uczniowie i studenci	76	10	4	10	82
Bezrobotni	88	7	1	4	116
Gospodynie domowe i inni	93	2	0	4	54
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	85	11	1	4	153
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	82	7	5	6	63
sekt. pryw. poza rolnict.	88	8	1	3	185
prywatnym gosp. rolnym	86	12	0	2	50
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	87	6	1	6	144
301-500	87	8	1	4	161
501-900	86	6	3	4	235
901-1200	84	10	1	4	80
Powyżej 1200 zł	79	14	0	7	60
Ocena własnych war. mater.					
Złe	83	7	2	8	324
Średnie	87	6	1	5	417
Dobre	83	10	2	5	245
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	83	5	1	11	49
Raz w tygodniu	85	7	2	5	542
1-2 razy w miesiącu	88	4	1	7	120
Kilka razy w roku	80	12	2	7	182
W ogóle nie uczestniczy	88	5	2	6	92
Poglądy polityczne					
Lewica	85	9	2	4	149
Centrum	87	8	0	4	311
Prawica	88	9	1	2	234
Trudno powiedzieć	80	4	5	12	292

Tabela 3. Ostatnio sporo się dyskutuje o propozycjach, których wprowadzenie w życie zmieniłoby zasady funkcjonowania naszego systemu politycznego. Mówi się m.in. o likwidacji Senatu, zmniejszeniu liczby posłów i wprowadzeniu jednomandatowych okręgów wyborczych. Czy popiera Pan(i) **wprowadzenie jednomandatowych okręgów wyborczych, to znaczy takich, w których w jednym okręgu wyborczym wybierany jest jeden poseł**, czy też nie popiera?
(%)

	Popieram	Nie popieram	Jest mi wszystko jedno	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	72	8	4	16	986
Płeć					
Mężczyźni	75	9	2	13	472
Kobiety	69	6	5	20	514
Wiek					
18-24 lat	70	8	4	18	151
25-34	77	10	3	10	174
35-44	80	5	3	13	172
45-54	77	7	3	13	193
55-64	74	5	4	16	129
65 lat i więcej	55	10	5	30	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	67	7	5	21	357
Miasto do 20 tys.	76	5	4	15	126
20-100 tys.	71	8	3	17	197
101-500 tys.	79	8	2	11	190
501 tys.i więcej mieszk.	76	11	3	10	116
Wykształcenie					
Podstawowe	62	5	7	27	281
Zasadnicze zawodowe	77	6	3	14	254
Średnie	77	9	2	11	343
Wyższe	72	16	2	11	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	71	15	4	10	60
Prac.umysł.niż.szczebla	78	4	4	13	79
Pracownicy fiz.- umysł.	79	9	3	8	69
Robotnicy wykwalifikowani	75	10	1	14	95
Robotnicy niewykwalifik.	68	4	7	22	56
Rolnicy	67	13	3	18	52
Pracujący na własny rach.	93	4	0	3	36
Bierni zawodowo					
Renciści	65	7	4	24	91
Emeryci	64	10	5	22	197
Uczniowie i studenci	66	8	4	22	82
Bezrobotni	81	5	4	11	116
Gospodynie domowe i inni	82	3	2	13	54
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	77	8	3	12	153
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	80	12	1	6	63
sekt. pryw. poza rolnict.	76	6	4	14	185
prywatnym gosp. rolnym	63	13	3	20	50
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	71	8	5	16	144
301-500	74	8	2	16	161
501-900	75	7	4	14	235
901-1200	76	12	0	12	80
Powyżej 1200 zł	75	13	2	10	60
Ocena własnych war. mater.					
Złe	69	6	4	22	324
Średnie	74	8	4	14	417
Dobre	74	10	3	13	245
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	61	8	1	30	49
Raz w tygodniu	72	8	4	16	542
1-2 razy w miesiącu	74	4	5	17	120
Kilka razy w roku	72	9	3	16	182
W ogóle nie uczestniczy	77	7	4	12	92
Poglądy polityczne					
Lewica	73	14	2	11	149
Centrum	79	6	3	12	311
Prawica	79	9	2	10	234
Trudno powiedzieć	59	5	7	29	292

Tabela 4. Ostatnio sporo się dyskutuje o propozycjach, których wprowadzenie w życie zmieniłoby zasady funkcjonowania naszego systemu politycznego. Mówi się m.in. o likwidacji Senatu, zmniejszeniu liczby posłów i wprowadzeniu jednomandatowych okręgów wyborczych. Czy popiera Pan(i) **likwidację Senatu** czy też nie popiera?

(%)

	Popieram	Nie popieram	Jest mi wszystko jedno	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	55	26	6	13	986
Płeć					
Mężczyźni	59	27	5	8	472
Kobiety	51	25	6	18	514
Wiek					
18-24 lat	47	35	8	10	151
25-34	44	36	5	15	174
35-44	59	30	6	6	172
45-54	70	18	2	9	193
55-64	62	19	5	15	129
65 lat i więcej	48	18	9	25	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	53	24	5	18	357
Miasto do 20 tys.	59	21	10	10	126
20-100 tys.	56	24	4	16	197
101-500 tys.	58	28	6	8	190
501 tys.i więcej mieszk.	52	36	6	6	116
Wykształcenie					
Podstawowe	48	21	8	23	281
Zasadnicze zawodowe	62	22	5	11	254
Średnie	57	28	5	10	343
Wyższe	54	40	2	4	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	52	38	4	7	60
Prac.umysł.niż.szczebla	60	27	4	9	79
Pracownicy fiz.- umysł.	52	30	6	12	69
Robotnicy wykwalifikowani	56	27	5	12	95
Robotnicy niewykwalifik.	46	30	11	14	56
Rolnicy	62	29	1	7	52
Pracujący na własny rach.	75	20	2	2	36
Bierni zawodowo					
Renciści	58	20	8	14	91
Emeryci	54	17	7	22	197
Uczniowie i studenci	35	44	7	14	82
Bezrobotni	60	24	6	10	116
Gospodynie domowe i inni	64	22	0	14	54
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	52	36	5	6	153
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	64	26	8	2	63
sekt. pryw. poza rolnict.	55	26	4	15	185
prywatnym gosp. rolnym	60	29	1	9	50
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	54	26	5	14	144
301-500	56	26	4	14	161
501-900	56	24	6	14	235
901-1200	52	29	8	10	80
Powyżej 1200 zł	63	33	2	3	60
Ocena własnych war. mater.					
Złe	55	22	5	18	324
Średnie	57	24	6	13	417
Dobre	51	35	6	8	245
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	50	26	1	23	49
Raz w tygodniu	55	25	6	14	542
1-2 razy w miesiącu	58	26	6	10	120
Kilka razy w roku	51	31	7	11	182
W ogóle nie uczestniczy	62	25	3	10	92
Poglądy polityczne					
Lewica	52	35	4	8	149
Centrum	64	24	3	8	311
Prawica	57	33	4	6	234
Trudno powiedzieć	45	17	10	27	292